

## Hniezdenie kúdelníčky lužnej (*Remiz pendulinus*) na smrekovci

### *Nesting of Eurasian Penduline-tit (*Remiz pendulinus*) in a larch tree*

**Benjamín JARČUŠKA**

Ústav ekológie lesa Slovenskej akadémie vied, L. Štúra 2, 960 53 Zvolen, Slovensko;  
benjamin.jarcуска@gmail.com

**Abstract.** *A nest of Eurasian Penduline-tit (*Remiz pendulinus*) was found in European larch (*Larix decidua*) tree, 6 m above ground. The tree was located 50 m far from the river within a group of trees and shrubs surrounded by abandoned pasture. This should be the first known nesting of the species in larch tree.*

**Key words:** *unusual nest location, Eurasian Penduline-tit, European larch*

Kúdelníčka lužná (*Remiz pendulinus*) u nás hniezdi najmä v nížinách, popri vodných tokoch vystupuje aj do stredných polôh (Darolová 2002). Hniezdo je umiestnené takmer vždy na stromoch alebo vysokých kroch s pružnými elastickými vetvičkami, vzácnejšie aj na trsti a pálke (Cramp & Perrins 1993, Šťastný & Hudec 2011). Preferovaný druh hniezdnej dreviny je regionálne špecifický. Šťastný & Hudec (2011) uvádzajú ako najčastejší hniezdny strom v Česku brezu (50 %) (nasledovanú vrbou (27 %), jelšou (13 %) a topoľom (4 %)), v južnom Švédsku bolo viac ako 85 % hniezd umiestnených na breze (10 % vřba, 4 % jelša), v nemeckej časti údolia Labe 88 % na vřbe (5 % brest, 3 % jelša) (Cramp & Perrins 1993), 62 % hniezd v Poľsku viselo na vřbe (13 % breza, 12 % jelša, 11 % topoľ) (Glutz & Bauer 1993). Darolová (2002) uvádza vřbu a topoľ ako najčastejšie hniezdne dreviny na Slovensku. Hniezda kúdelníčky boli nájdené aj na osike, agáte, slivke, lipe, duboch, jaseňi, hruške, hrabe, jabloni, čremche, buku, čerešni, javore, hlohu, kaline, trnke, krušine a ruži (Glutz & Bauer 1993, Šťastný & Hudec 2011).



**Obr. 1.** Hniezdo kúdelníčky lužnej na smrekovci (Foto: B. Jarčuška).

**Fig. 1.** The nest of Eurasian Penduline-tit (*Remiz pendulinus*) in larch tree (Photo by B. Jarčuška).

Počas čistenia a vyvesovania hniezdných búdok pre spevavce pri Brezovici (lokalita Hajnica, 49°08'56,74" S, 20°51'49,49" V, DFS 6891, 440 m n. m.) som 2. 1. 2013 našiel na smrekovci opadavom (*Larix decidua*) hniezdo kúdelníčky. Lokalita sa nachádza na severnej hranici výskytu druhu u nás (Darolová 2002). Strom vysoký 18 m rástol 50 m od vodného toku (rieka Torysa). Hniezdo (obr. 1) bolo umiestnené cca 6 m nad zemou, od kmeňa stromu bolo vzdialené 2,5 m, pod hlavným konárom viselo vo vzdialenosti 1,3 m. V materiáli dna hniezda som našiel jedno vajce, z čoho sa však nedá hodnotiť hniezdna úspešnosť. Prítomnosť čerstvého trusu zrejme svedčí o využívaní hniezda ako zimného nocoviska, pravdepodobne druhom *Parus major*. Asi 330 m od hniezda na smrekovci som našiel ešte jedno kompletne dostavané hniezdo, postavené na jelsi sivej vo výške cca 10 m.

Hniezdny strom rástol v remízke obklopenej neobhospodarovanými pasienkami. Krajina v jeho okolí je tvorená pestrou mozaikou biotopov – v okruhu s polomerom 300 m sa nachádzajú kosené lúky, neobhospodarované pasienky, polia, úhory, ovocný sad, záhrady, hájiky, kroviny i rozptýlené dreviny, stojatá vodná plocha, preteká ním rieka o šírke toku 5 – 10 m. Porasty stromov a krov pokrývajú asi 25 % plochy. Druhové zastúpenie drevín je tam pestré: brest, breza, čerešňa, jaseň, javor, stromovité i krovité vrbý, šľachtený topol, smrek, borovica, agát, jelša a i.

Umiestnenie hniezda kúdelníčky na smrekovci možno považovať za zaujímavé, keďže informácie o hniezdení druhu na ihličnanoch sú

výnimočné. Darolová (2002) uvádza informáciu o hniezdení na borovici, hniezdenie na smreku a tise bolo zistené v Poľsku (Glutz & Bauer 1993). Vzhľadom na habitus koruny smrekovca teoreticky vhodný pre umiestnenie hniezda kúdelníčky (t.j. previsnuté bočné konáre) sa možno domnievať, že výnimočnosť tohto nálezu je zapríčinená najmä rozdielnou priestorovou – horizontálnou aj vertikálnou – distribúciou oboch druhov: kým kúdelníčka je druhom najmä nižších polôh (Cramp & Perrins 1993, Darolová 2002), smrekovec je naopak druhom vyšších – horských polôh (Futák et al. 1966).

#### Pod'akovanie

Moja vrelá vďaka patrí A. Darolovej za rady a A. Krištínovi aj za poskytnutú literatúru.

## Literatúra

- CRAMP S. & PERRINS C. M. (eds.) 1993: Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. The birds of the Western Palearctic. Vol. 7. Flycatchers to Shrikes. — Oxford University Press, Oxford, New York.
- DAROLOVÁ A. 2002: Kúdelníčka lužná (*Remiz pendulinus*). — Pp.: 560–561. DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- FUTÁK J., JASIČOVÁ M. & SCHIDLAY E. 1966: Flóra Slovenska II. — Vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- GLUTZ U. N. & BAUER K. M. (eds.) 1993: Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 13/II. — Aula Verlag, Wiesbaden.
- ŠŤASTNÝ K. & HUDEC K. (eds.) 2011: Fauna ČR. Ptáci 3/II. — Academia, Praha.

Doručené: 15. 1. 2013

Prijaté: 11. 2. 2013

Online: 1. 3. 2013